2.4.13: Comprehensive appraisal of interns' performance is in place. The criteria used for assessment

Filled in formats for each of the aspects claimed

सहयोग सेवाभावी संस्था

कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, विष्णुपूरी, नांदेड.

(शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम)

आंतरवासिता कार्य

प्रात्यक्षिक कार्य

- नियोजन वही -

शैक्षणिक वर्ष २०२2 - २०23

हजेरी क्र. (03)

छात्र शिक्षकाचे नाव शेख म. करीम म. अनिस

शाळेचे नाव जि.प.प्रा.केंद्रीय शाळा, धनगरवाडी

वर्ग 6,7वी कुल क्रमांक व नाव

अध्यापन विषय : हिंदी, इतिहास

विजय, असर्जन ९४२१७६१११४

शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम

आंतरवासिता कार्य

प्रात्यक्षिक कार्य

नियोजन वही

अध्यापक महाविद्यालयाचे नांव : सहयोग सेवाभावी संस्थेचे, अध्यापक महाविद्यालय, विष्णुपूरी, नांदेड.

छात्रशिक्षकाचे नांव शेख महमद करीम महमद अनिस

पत्ता : देगलूर नाका, नांदेड

प्रथम वर्ष द्वितीय सत्र हजेरी क्रमांक 03

दिनांक 3/7/२०23 ते 4/7/२०23

Seen
10/08/2023

प्राचार्याची सही

आंतरवासिता कार्य (Internship)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाने एन.सी.टी.ई.च्या मार्गदर्शक तत्वानुसार शै. वर्ष २०१५-१६ पासून शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम दोन वर्षाचा करण्याचे ठरविले व ते चालू शै. वर्षापासून अंमलात आणले आहे.

माध्यमिक शिक्षकांच्या सेवापुर्व प्रशिक्षणात हा कार्यकाल वाढविण्यामागे शिक्षणतज्ञाचा फार मोठा विचार आहे.भावी शिक्षक हा ज्ञानाने समृध्द कलेने पारंगत व अनुभवाने मोठा असेल तरच विद्यार्थी घडवू शकतो. म्हणून प्रशिक्षणार्थीचा अनुभव समृध्द होण्यासाठी व शालेय स्तरावरील चालणा-या कार्याची ओळख, नियोजन व जबाबदारी सांभाळण्याची कर्तव्यदक्षता त्यांच्या अंगी बाणवण्यासाठी हा आंतरवासिता कालावधी १६ आठवड्याचा दिलेला आहे. त्यातील ४ आठवडे प्रथम वर्षाकरिता व १२ आठवडे द्वितीय वर्षाकरिता अशी विद्यापीठीय स्तरावर विभागणी केली आहे.

प्रथम वर्षाच्या ४ आठवड्यात करावयाचे कार्य म्हणजे प्रथम आदर्श व नाविन्यपूर्णशाळांची पाहणी करणे. तेथील कार्य व शिस्त समजावून घेणे नंतर नियोजित शाळेवर तज्ञांच्या पाठाचे निरिक्षण करणे व आपल्या अध्यापनात असलेल्या उणिवा दूर करुन अधिकाधिक कौशल्यपूर्ण प्रभावी व परिणामकारक अध्यापन करणे.

या सेवाकाळात मानवी संबंधाची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.समव्यवसायिक शिक्षक, मुख्याध्यापक प्रशासनातील व्यक्ती यांचे संबंध जोपासणे व समायोजन साधण्याची प्रक्रिया समजून घेता येईल.

आंतरवासिता कार्याचे फायदे :

१) आदर्श व नाविन्यपूर्ण शाळा बनवण्यास प्रेरणा मिळेल.

२) तज्ञ शिक्षकांच्या पाठांचे निरिक्षण केल्यामुळे आपल्या पाठात सुधारणा घडवून आणता येईल.

३) तज्ञांच्या निरिक्षणाखाली पाठ घेतल्यामुळे योग्य ते मार्गदर्शन मिळेल.

४) शाळेचे नियम, अटी, शिस्त, जबाबदारी, नियोजन या विषयी सर्वंकष माहिती होईल.

५) शालेयस्तरावर अध्ययन - अध्यापनाशिवाय चालणाऱ्या कार्याची ओळख होईल.

६) अध्यापनाशिवाय शिक्षकांवर असणाऱ्या जबाबदारीची जाणीव होईल.

७) खेळाचे, सांस्कृतीक कार्यक्रमाचे, तसेच आयत्यावेळी येणाऱ्या कार्याचे नियोजन करता येईल.

८) नेतृत्वगुण वाढीस लागतील.

९) अभ्यासपूरक उपक्रमाचे नियोजन करता येईल.

१०) शिक्षक-विद्यार्थी शिक्षक-शिक्षक अंतरक्रिया अभ्यासता येईल.

आंतरवासिता कार्य

कार्यक्रमाची रुपरेषा

(एकूण ७५ गुण)

माध्यमिक स्तरावरील व उच्च माध्यमिक स्तरावरील विविध विषय शिकविण्यासाठी कौशल्य संपादन करणे हे प्रात्यक्षिक कार्याचे प्रधान उद्दिष्ट आहे. छात्राध्यापकांच्या विविध शालेय बाबींचा मुलांच्या समस्यांचा आहे. या चार आठवड्यात पुढील प्रमाणे कामकाज करावे.

(१५ गुण)

१) **पहिला आठवडा -**

एका शाळेला भेट

(२० गुण)

२) **दुसरा आठवडा -**

१) दोन्ही अध्यापन पध्दतीच्या तज्ञ शिक्षकांचे प्रत्येकी दोन पाठांचे निरिक्षण

२) वर्गात चालणाऱ्या संपुर्ण ACTIVITIES चे निरिक्षण करणे.

(२० गुण)

३) **तिसरा आठवडा -**

१) दोन्ही अध्यापन पध्दतीचे एक या प्रमाणे दररोज दोन पाठ घेणे.

२) शाळेतील इतर उपक्रमात सहभागी होणे.

(२० गुण)

४) **चौथा आठवडा -**

दररोज दोन तास खालील क्षेत्रातील माहिती घ्यावी.

१) भौतिक सुविधा

२) शालेय दप्तर

३) ग्रंथालय

४) प्रयोगशाळा

उर्वरीत कालावधी शालेय उपक्रमात सहभागी व्हावे.

१) पहिला आठवडा

(चांगल्या किंवा आदर्श शाळा / संशोधन शाळेला भेट)

१) संस्थेचे नाव : जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा घनगरवाडी ता. जि. नांदेड

२) पत्ता : जि. प. प्रा केंद्रिय शाळा, घनगरवाडी. ता. जि. नांदेड.

३) शाळेच्या मुख्याध्यापकाचे नाव : श्री. सोनटक्के भगवान नारायणराव

४) शिक्षकांची संख्या : मुख्याध्यापकास मिळून एकु शिक्षकांची संख्या ४ आहे.

५) शाळेचा प्रकार / अनुदानित / विनाअनुदानित / मुलांची / मुलींची :

शाळेचा प्रकार जि. प. शाळा असून शासनाद्वारे शाळा चालवली जाते. शाळेतील विद्यार्थी संख्या देखील खूप प्रमाणात आहे.

६) शाळेची इमारत : शाळेची इमारत ही प्रशस्त असून, सर्व सोई- सुविधा, वर्गखोल्या आहेत.

अ) बैठक व्यवस्था : शाळेची इमारत ही मोठ्या जागेत असुन शाळेच्या कर्मचाऱ्यांसाठी बैठकाची स्वतंत्र व्यवस्था केलेली आहे.

२) दुसरा आठवडा

अनुभवी शिक्षकांच्या अध्यापनाचे निरीक्षण ४ पाठ (अध्यापन पध्दतीचे प्रत्येकी २ पाठ)

पाठ घेणाऱ्या शिक्षकाचे नांव : सोळंके सुनिता मॅडम विषय : हिंदी

शाळा : जि. प. प्रा. कें शाळा, धनगरवाडी वर्ग - 6 वा

दिनांक : 4/7/2023 तासिका - 2

पाठ निरीक्षण करणाऱ्या विद्यार्थ्याचे नांव : शेख करीम निरीक्षकाचे नाव :

घटक : 'उपहार' अध्यापन पध्दती :

१) प्रस्तावना : उदाहरण देकर और प्रश्न पूछे।

२) प्रश्न : प्रश्न पुछकर सबको जवाब का मौका दिया।

३) फलक कार्य : अक्षरों का आकार योग्य था। मुश्किल शब्दों का अर्थ फलक पर लिखा।

४) शैक्षणिक साहित्य :

५) शिक्षकाचे व्यक्तिमत्व : प्रभावशाली था। विद्यार्थीयो को पाठ का आशय समझ में आया।

६) उद्दिष्टांची पूर्तता : अच्छे से हुई है।

७) विद्यार्थ्यांचे सहकार्य अच्छा मिला है।

८) पाठासंबंधी सर्वसाधारण मत पाठ अच्छा हुआ छात्रो को पाठ समझमे आया।

९) पाठासंबंधी उपयुक्त सूचना

३) तिसरा आठवडा
(तासिका नियोजन)

तिसऱ्या आठवड्यात छात्राध्यापकाने रोज दोन तासिका घ्यावयाच्या आहेत या सहा दिवसात एकूण बारा तासिका घ्यावयाच्या आहेत. त्या तासिका खालील प्रमाणे घेण्यात याव्यात.

३ तासिका	:	पहिली अध्यापन पध्दती
३ तासिका	:	दुसरी अध्यापन पध्दती
२ तासिका	:	कला कार्यानुभव
२ तासिका	:	योगा आणि शारिरीक शिक्षण
२ तासिका	:	मूल्यमापन (परीक्षा)

पाठाचे संक्षिप्त टाचण

पाठ क्रमांक : 4

इयत्ता : 6वी तुकडी : — दिनांक : 5/7/23 तासिका क्रमांक : 1

विषय : हिंदी पाठ्यांश : उपहार

पाठाचे उद्दिष्टे : १) उपहार की जानकारी देना अच्छे गुनों से परिचित करना

३) पुस्तको मित्र ४) पाठ का आशय समझाना

शैक्षणिक साधने :

आशय (पाठ्यवस्तु) उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे	अध्यापक कृती(अध्ययन अनुभव)	अध्ययन अनुभव / विद्यार्थी कृती
उद्दि: पाठ से सिख लेना। स्प: उपहारो की जानकारी देकर पाठ का आशय की समझ देना।	आप किसी रिश्तेदार की शादी मे जाते हो तो क्या आप खाली हात जाते हो, नही ना। कुछ ना कुछ देने के लिए लेकर जाते हो ना?	श्रवण करते है।
	क्या लेकर जाते हो?	गिफ्ट
	उसी गिफ्ट को हिंदी मे 'उपहार' कहते है।	
शैक्षणिक साहित्य :	उपहार खुश करने के लिए, मान सन्मान, या अपनी खुशी जाहिर करने के लिए दिया जाता है।	
पद्धती , मूल्यमापन :		

फलक लेखन : शिर्षकलेखन, कठिन शब्दों का अर्थ।

प्राध्यापकाचा शेरा व सही :

४) चौथा आठवडा

(विविध सुविधा व अहवाल)

१) ग्रंथालय : स्वतंत्र ग्रंथालय वर्गाची सुविधा नव्हती.

२) वाचनालय : वाचनालयाची सुविधा नव्हती.

३) मासिके : शाळेत मासिका येते.

४) नियतकालिके : —

५) वृत्तपत्रे : हररोज शाळेमध्ये २ ते तीन वृत्तपत्र येतात. लोकमत हे वृत्तपत्र येते.

६) विशेष उपक्रम : —

ब) पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्थाः शाळेत विद्यार्थी व शिक्षक वर्गासाठी पिण्याच्या पाण्यासाठी 1000 लिटर च्या पाण्याची व्यवस्था केलेली आहे. पिण्याचा पाणि हा बोअरवेल चा असुन पिण्याच्या पाण्यासाठी तो पाणि वापरला जातो.

क) प्रसाधन गृहाची व्यवस्था : शाळेच्या वर्गखोल्याच्या दूर प्रसाधन ग्रहची व्यवस्था करण्यात आलि असून मुला व मुलिंसाठी वेगवेगळे प्रसधान ग्रह आहेत.

ड) सुरक्षिततेच्या संदर्भात सोयी सुविधा : सुरक्षेच्या दृष्टीकोनाने शाळेच्या खोल्या ह्या स्वतंत्र असुन मोठ्या ग्राउंड खोल्या समोर आहे. तसेच पाण्याची ही व्यवस्था केलेली आहे.

इ) पालक मेळाव्या संदर्भात माहिती : जि. प. प्रा. केंद्रिय शाळा धनगरवाडी येथे वर्षात पालक मेळाव्या होत असतात.

अहवाल लेखन :

सहयोग सेवाभावी संस्था, अध्यापक महाविद्यालय विष्णुपूरी, नांदेड याच्या विद्यमानाने.

जिल्हा परिषद प्राथमिक केंद्रिय शाळा धनगरवाडी. नांदेड. येथे दि. 03/7/2023 ते 15/7/2023 दरम्यान आंतरवासिता पाठ घेण्यात आले होते.

जि. प. प्रा. केंद्रिय शाळा धनगरवाडी, ही शाळा विद्यापिठाच्या समोर 2 ते 3 km अंतरावर आहे.

दि. 3/7/2023 रोजी शाळेवर आमचा प्रथम दिवस होता. 10:00 वाजता शाळेवर परिपाठ होतो, आम्ही सुध्दा 10:00 ला शाळेवर पोहचलो.

पोहचल्यावर आम्हाला तिथे मुले व आमचे शिक्षक व छात्र अध्यापक भेटले.

थोड्या वेळातच परिपाठ सुरु झाला. परिपाठ हा वर्गाच्या मुलांनीच घेतला. सर्वांना ऐकु येईल यासाठी Bluetooth Sound bar (स्पीकर) ची सुविधा करण्यात आली होती.

10:00 ते 10:30 पर्यंत परिपाठ झाला व त्यानंतर सर्व विद्यार्थी वर्गात गेले. मी इयत्ता 8 वी वर्गशिक्षक झालो होतो. त्यामुळे मी इयत्ता 6 वी मध्ये पहिली तासिका घेण्यासाठी गेलो. वर्गामध्ये सर्वप्रथम गेल्यावर मी माझा व त्या मुलांचा परिचय करुन घेतला. (वर्गात एकुण 11 विद्यार्थी होते).

अहवाल लेखन : सर्व परिचय झाल्यानंतर मी माझ्या विषयाच्या हिंदीच्या तास घेण्यास सुरवात केली।

बघता बघता 30 मिनिटे कधी निघून गेले हे कळाले नाही.

आमच्याकडून शाळेत विविध उपक्रम व स्पर्धा घेण्यात आले होते. 'झाडे लावा, झाडे जगवा', रांगोळी स्पर्धा, विविध खेळ, व परिक्षा अशा विविध स्पर्धा व उपक्रम घेण्यात आल्या होत्या.

दि. 8/7/2023 रोजी शाळेच्या परिसरामध्ये झाडे लावण्यात आली.

शाळेची वेळ ही 10 ते 4 आहे. आणि भोजनाची वेळ ही 12:45 ते 2 होती.

शाळेत पोषक आहार योजने अंतर्गत शाळेमध्ये आहार दिले जाते. कधी, खिचडी तर कधी वरण भात, मटकी, चना अशा विविध आहार दिले जातात.

विशेष म्हणजे तेथील स्वयपाक तयार करणाऱ्या मावशी आमच्या साठी सुध्दा ते भोजन जास्तीचा तयार करत होता. अगदी गरमागरम व स्वच्छतेचा ध्यान ठेवून तयार केलेले भोजन व मावशीचे बोलणे 'जेवढे लागते तेवढेच घ्या, जास्तीचे घेऊन फेकू नका' हे मात्र लक्षात राहील।

अहवाल लेखन : नृत्य 'Dance' चा कार्यक्रम पण ठेवण्यात आला.

विविध स्पर्धा व कार्यक्रम घेऊन त्यामध्ये प्रथम व द्वितीय बक्षीस देण्यात आले. या 12 दिवसामध्ये शिक्षक म्हणून काम करणे व शिक्षकाच्या जबाबदाऱ्या पार पाडणे, वर्ग सांभाळणे अशा बाबी आम्हाला शिकण्यास भेटल्या.

दि. 3/7/2023 ते 15/7/2023 दरम्यान शिक्षक म्हणून कार्य करणे अनुभव घेणे, शिक्षाविद्या पध्दती काही त्रुटी लक्षात व ते सुधारणे अशा अनेक गोष्टी शिकण्यास मिळाल्या.

आमच्या आयुष्यातील शिक्षकी पेशात जाण्यासाठी हा टप्पा खरोखरच खुप महत्वपूर्ण होता.

Seen

सहयोग सेवाभावी संस्था संचलित

अध्यापक महाविद्यालय, विष्णुपूरी, नांदेड..

(शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम)

आंतरवासिता कार्य

प्रात्यक्षिक कार्य

– नियोजन वही –

शैक्षणिक वर्ष २०   - २०

हजेरी क्र.: (   )

छात्र शिक्षकाचे नाव ______________________

शाळेचे नाव ______________________

वर्ग ____________ कुल क्रमांक व नाव ____________

अध्यापन विषय : ______________________

विजय, असर्जन ९४२१७६१११४

शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम

आंतरवासिता कार्य

प्रात्यक्षिक कार्य

नियोजन वही

अध्यापक महाविद्यालयाचे नांव : ______________________

____

छात्रशिक्षकाचे नांव ______________________

पत्ता : ______________________

प्रथम वर्ष ____________ हजेरी क्रमांक ____________

दिनांक / / २० ते / / २०

प्राचार्यांची सही

आंतरवासिता कार्य (Internship)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाने एन.सी.टी.ई.च्या मार्गदर्शक तत्वानुसार शै. वर्ष २०१५-१६ पासून शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम दोन वर्षाचा करण्याचे ठरविले व ते चालू शै. वर्षापासून अंमलात आणले आहे.

माध्यमिक शिक्षकांच्या सेवापुर्व प्रशिक्षणात हा कार्यकाल वाढविण्यामागे शिक्षणतज्ञाचा फार मोठा विचार आहे.भावी शिक्षक हा ज्ञानाने समृध्द कलेने पारंगत व अनुभवाने मोठा असेल तरच विद्यार्थी घडवू शकतो. म्हणून प्रशिक्षणार्थीचा अनुभव समृध्द होण्यासाठी व शालेय स्तरावरील चालणा-या कार्याची ओळख, नियोजन व जबाबदारी सांभाळण्याची कर्तव्यदक्षता त्यांच्या अंगी बाणवण्यासाठी हा आंतरवासिता कालावधी १६ आठवड्याचा दिलेला आहे. त्यातील ४ आठवडे प्रथम वर्षाकरिता व १२ आठवडे द्वितीय वर्षाकरिता अशी विद्यापीठीय स्तरावर विभागणी केली आहे.

प्रथम वर्षाच्या ४ आठवड्यात करावयाचे कार्य म्हणजे प्रथम आदर्श व नाविन्यपूर्णशाळांची पाहणी करणे. तेथील कार्य व शिस्त समजावून घेणे नंतर नियोजित शाळेवर तज्ञांच्या पाठाचे निरिक्षण करणे व आपल्या अध्यापनात असलेल्या उणिवा दूर करुन अधिकाधिक कौशल्यपूर्ण प्रभावी व परिणामकारक अध्यापन करणे.

या सेवाकाळात मानवी संबंधाची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल.समव्यवसायिक शिक्षक, मुख्याध्यापक प्रशासनातील व्यक्ती यांचे संबंध जोपासणे व समायोजन साधण्याची प्रक्रिया समजून घेता येईल.

आंतरवासिता कार्याचे फायदे :

१) आदर्श व नाविन्यपूर्ण शाळा बनवण्यास प्रेरणा मिळेल.

२) तज्ञ शिक्षकांच्या पाठांचे निरिक्षण केल्यामुळे आपल्या पाठात सुधारणा घडवून आणता येईल.

३) तज्ञांच्या निरिक्षणाखाली पाठ घेतल्यामुळे योग्य ते मार्गदर्शन मिळेल.

४) शाळेचे नियम, अटी, शिस्त, जबाबदारी, नियोजन या विषयी सर्वंकष माहिती होईल.

५) शालेयस्तरावर अध्ययन - अध्यापनाशिवाय चालणाऱ्या कार्याची ओळख होईल.

६) अध्यापनाशिवाय शिक्षकांवर असणाऱ्या जबाबदारीची जाणीव होईल.

७) खेळाचे, सांस्कृतीक कार्यक्रमाचे, तसेच आयत्यावेळी येणाऱ्या कार्याचे नियोजन करता येईल.

८) नेतृत्वगुण वाढीस लागतील.

९) अभ्यासपूरक उपक्रमाचे नियोजन करता येईल.

१०) शिक्षक-विद्यार्थी शिक्षक-शिक्षक अंतरक्रिया अभ्यासता येईल.

आंतरवासिता कार्य
कार्यक्रमाची रुपरेषा

(एकूण ७५ गुण)

माध्यमिक स्तरावरील व उच्च माध्यमिक स्तरावरील विविध विषय शिकविण्यासाठी कौशल्य संपादन करणे हे प्रात्यक्षिक कार्याचे प्रधान उद्दिष्ट आहे. छात्राध्यापकांच्या विविध शालेय बाबींचा मुलांच्या समस्यांचा आहे. या चार आठवड्यात पुढील प्रमाणे कामकाज करावे.

१) **पहिला आठवडा -** (१५ गुण)

एका शाळेला भेट

२) **दुसरा आठवडा -** (२० गुण)

१) दोन्ही अध्यापन पध्दतीच्या तज्ञ शिक्षकांचे प्रत्येकी दोन पाठांचे निरिक्षण

२) वर्गात चालणाऱ्या संपुर्ण ACTIVITIES चे निरिक्षण करणे.

३) **तिसरा आठवडा -** (२० गुण)

१) दोन्ही अध्यापन पध्दतीचे एक या प्रमाणे दररोज दोन पाठ घेणे.

२) शाळेतील इतर उपक्रमात सहभागी होणे.

४) **चौथा आठवडा -** (२० गुण)

दररोज दोन तास खालील क्षेत्रातील माहिती घ्यावी.

१) भौतिक सुविधा

२) शालेय दप्तर

३) ग्रंथालय

४) प्रयोगशाळा

उर्वरीत कालावधी शालेय उपक्रमात सहभागी व्हावे.

१) पहिला आठवडा

(चांगल्या किंवा आदर्श शाळा / संशोधन शाळेला भेट)

१) संस्थेचे नाव :

२) पत्ता :

३) शाळेच्या मुख्याध्यापकाचे नाव :

४) शिक्षकांची संख्या :

५) शाळेचा प्रकार / अनुदानित / विनाअनुदानित / मुलांची / मुलींची :

६) शाळेची इमारत :

अ) बैठक व्यवस्था :

ब) पिण्याच्या पाण्याचे व्यवस्था:

क) प्रसाधन गृहाची व्यवस्था :

ड) सुरक्षिततेच्या संदर्भात सोयी सुविधा :

इ) पालक मेळाव्या संदर्भात माहिती :

७) शाळेची वेळ :

८) शाळेचा परिपाठ :

९) वेळापत्रकाची माहिती :

१०) सुरक्षिततेच्या संदर्भात सोयी सुविधा :

११) शाळेचे दप्तर, वह्याचे प्रकार :

१२) विविध उपक्रमात सहभाग आणि जयंत्या, पुण्यतिथी, सण व इतर उपक्रमे :

१३) शाळेचा निकाल :

८) शाळेच्या गुणवत्तेची वैशिष्ट्ये :

१५) शाळेचा इतर स्पर्धेतील सहभाग :

१६) मुलामुलींच्या व्यक्तिमत्वाच्या विकासासाठी घेतलेले उपक्रम :

२) दुसरा आठवडा

अनुभवी शिक्षकांच्या अध्यापनाचे निरीक्षण ४ पाठ (अध्यापन पध्दतीचे प्रत्येकी २ पाठ)

पाठ घेणाऱ्या शिक्षकाचे नांव :

विषय :

शाळा :

वर्ग –

दिनांक :

तासिका –

पाठ निरीक्षण करणाऱ्या विद्यार्थ्याचे नांव :

निरीक्षकाचे नाव :

घटक :

अध्यापन पध्दती :

१)प्रस्तावना :

२)प्रश्न :

३)फलक कार्य :

४) शैक्षणिक साहित्य

:

५)शिक्षकाचे व्यक्तिमत्व :

६)उद्दिष्टांची पूर्तता :

७)विद्यार्थ्यांचे सहकार्य

८)पाठासंबंधी सर्वसाधारण मत

९)

पाठासंबंधी उपयुक्त सूचना

पाठ घेणाऱ्या शिक्षकाचे नांव :

विषय :

शाळा :

वर्ग –

दिनांक :

तासिका –

पाठ निरीक्षण करणाऱ्या विद्यार्थ्याचे नांव :

निरीक्षकाचे नाव :

घटक :

अध्यापन पध्दती :

१)प्रस्तावना :

२)प्रश्न :

३)फलक कार्य :

४) शैक्षणिक साहित्य :

५)शिक्षकाचे व्यक्तिमत्व :

६)उद्दिष्टांची पूर्तता :

७)विद्यार्थ्यांचे सहकार्य

८)पाठासंबंधी सर्वसाधारण मत

९) पाठासंबंधी उपयुक्त सूचना

३) तिसरा आठवडा

(तासिका नियोजन)

तिसऱ्या आठवड्यात छात्राध्यापकाने रोज दोन तासिका घ्यावयाच्या आहेत या सहा दिवसात एकूण बारा तासिका घ्यावयाच्या आहेत. त्या तासिका खालील प्रमाणे घेण्यात याव्यात.

३ तासिका	:	पहिली अध्यापन पध्दती
३ तासिका	:	दुसरी अध्यापन पध्दती
२ तासिका	:	कला कार्यानुभव
२ तासिका	:	योगा आणि शारिरीक शिक्षण
२ तासिका	:	मूल्यमापन (परीक्षा)

पाठाचे संक्षिप्त टाचण

पाठ क्रमांक :

इयत्ता : ________ तुकडी : ________ दिनांक : ________ तासिका क्रमांक : ________

विषय : ________ पाठ्यांश : ________

पाठाचे उद्दिष्टे : १) ________ २) ________

३) ________ ४) ________

शैक्षणिक साधने :

आशय (पाठ्यवस्तु) उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे	अध्यापक कृती(अध्ययन अनुभव)	अध्ययन अनुभव / विद्यार्थी कृती
शैक्षणिक साहित्य : पद्धती , मूल्यमापन :		

फलक लेखन :

प्राध्यापकाचा शेरा व सही :

पाठाचे संक्षिप्त टाचण

पाठ क्रमांक :

इयत्ता : ________ तुकडी : ________ दिनांक : ________ तासिका क्रमांक : ________

विषय : ________ पाठ्यांश : ________

पाठाचे उद्दिष्टे : १) ________ २) ________

३) ________ ४) ________

शैक्षणिक साधने :

आशय (पाठ्यवस्तु) उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे	अध्यापक कृती(अध्ययन अनुभव)	अध्ययन अनुभव / विद्यार्थी कृती
शैक्षणिक साहित्य : पद्धती , मूल्यमापन :		

फलक लेखन :

प्राध्यापकाचा शेरा व सही :

४) चौथा आठवडा

(विविध सुविधा व अहवाल)

१) ग्रंथालय :

२) वाचनालय :

३) मासिके :

४) नियतकालिके :

५) वृत्तपत्रे :

६) विशेष उपक्रम :

प्रयोग शाळा :

साहित्य व उपयोजन :

इयत्तानुसार विद्यार्थ्यांनी केलेल्या प्रयोगाची संख्या :

विविध प्रकल्प :

क्रिडांगण :

खेळाचे साहित्य :

नियमित खेळले जाणारे खेळ :

पारितोषिक मिळवणारे खेळ :

प्रसाधन व्यवस्था :

मुलींची प्रसाधन व्यवस्था :(पाणी, कचरापेटी, आरसा, प्रसाधनाची संख्या)

मुलांची प्रसाधन व्यवस्था:(पाणी, आरसा, प्रसाधनाची संख्या)

बैठक व्यवस्था :

खोल्यांची संख्या :

खोल्यांमधील बसण्याची सोय :

फॅन :

लाईट :

बोर्ड :

पङ :

सांस्कृतीक विभाग :

संगीत वाद्य :

संगीत शिक्षक :

मुलांचा सराव :

कलेसाठी प्रोत्साहन :

सरावासाठीचा वेळ :

विभागात घेतले जाणारे कार्यक्रम :

एकूण प्रभाव :

विविध शालेय विकास योजना :

पुरक आहार योजना :

सामाजिक उपक्रमात शाळेचा सहभाग :

अहवाल लेखन :

सहयोग सेवाभावी संस्थेचे

अध्यापक महाविद्यालय, विष्णुपूरी, नांदेड.

शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम

प्रात्यक्षिक कार्य

आंतरवासिता (Internship)

द्वितीय वर्ष चौथे सत्र

सन २०   ते २०

हजेरी क्रमांक (   )

छात्र शिक्षक सेवाकाल शाळा ______________________

वर्ग ________

छात्र शिक्षकाचे नांव ______________________

____

शिक्षणशास्त्र पदवी अभ्यासक्रम

छात्रशिक्षक सेवाकाल शिबीर

प्रात्यक्षिक कार्य

नियोजन वही

अध्यापक महाविद्यालयाचे नांव ____________________

घरचा पत्ता ____________________

छात्रशिक्षकाचे नांव ____________________

सन २० - २० क्रमांक ____________________

छात्रशिक्षक सेवाकाल दिनांक / / २० ते / / २०

शाळेचे नांव ____________________

पत्ता ____________________

महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांचे नांव ____________________

छात्रशिक्षक सेवाकाल प्रमुखाचे नांव ____________________

प्रमुख मार्गदर्शक प्राध्यापकाचे नांव ____________________

सेवाकाल मुख्याध्यापकाचे नांव ____________________

अनुक्रमणिका

१) प्रास्ताविक

२) आंतरवासिता कार्य

३) प्रमाणपत्र

४) अध्यापन कार्याचे नियोजन

५) इतर कार्याचे नियोजन

६) पाठाचे संक्षिप्त टाचण

७) सराव पाठ टाचण

८) पाठाचे निरीक्षण

९) घटक चाचणी नियोजन

१०) समाजसेवा शालेय

११) वर्गाची हजेरी

१२) अभ्यासानुवर्ती उपक्रम

१३) इतर शालेय उपक्रम

१४) परिपाठ

१५) वर्ग शिक्षक या नात्याने इतर कार्य

१६) शालेय दप्तराची माहिती

१७) अनुभवी शिक्षकाची मुलाखत व संवाद

१८) आंतर वासितेचा संपुर्ण अहवाल

प्रास्ताविक

शैक्षणिक वर्ष २०१५ - १७ या शैक्षणिक वर्षापासुन NCTE च्या मार्गदर्शक तत्वानुसार शिक्षण शास्त्र पदवी अभ्यास क्रम हा दोन वर्षाचा करण्यात आला आहे. या अभ्यासक्रमाचा एक अत्यावश्यक भाग म्हणजे आंतरवासिता कार्य यालाच आपण इंटर्नशिप असे संबोधतो इंटर्नशिप ही एक व्यवस्था असुन यात प्रशिक्षणार्थी पुढे शिक्षकी व्यवसायात पदापर्ण करणार आहे.

पेज अॅन्ड थॉमस यांनी शिक्षणाच्या अंतरराष्ट्रीय शब्दकोषात इंटर्नशिपला नवीन पात्रता प्राप्त केलेल्या शिक्षकांचा परिविक्षा अवधी असे मानले आहे. अशा शिक्षकास इंटर्न असे संबोधण्यात आले. इंटर्नशिप अध्यापनासाठी अधिक अवसर मिळवून देते व अधिक समर्थ करतो.

'प्रशिक्षणान्तर्गत छात्र सेवाकाल' (Internship) ही संज्ञा वैद्यकीय शिक्षणाच्या अभ्यासक्रमातून घेतली आहे वैद्यकीय शिक्षणाचा कालावधी संपल्यावर विद्यार्थी एखाद्या हॉस्पीटल मधील अनुभवी व तज्ज्ञ डॉक्टराच्या पर्यवेक्षणाखाली काम करतो. कोणत्याही डॉक्टरला करावी लागणारी सर्व कामे तो करतो. रोग्याची तपासणी, निदान, प्रथमोपचार, औषधोपचार सुचविणे, शस्त्रक्रिया आदि मार्गदर्शक डॉक्टर त्याच्या कार्याचे पर्यवेक्षण करुन त्यावर चर्चा करतो व प्रत्याभरण मिळते. वैद्यकीय शाखे प्रमाणेच बी.एड.चा अभ्यासक्रम सुद्धा व्यावसायिक आहे. त्यामुळे प्रशिक्षणार्थींची व्यावसायीक तयारी पूर्ण व्हावी म्हणून 'प्रशिक्षणान्तर्गत छात्र सेवाकाल' (Internship) चे आयोजन केले आहे. एखाद्या अनुभवी व प्रशिक्षित शिक्षकाच्या पर्यवेक्षणाखाली शाळेतील विविध कार्ये करण्याचा अनुभव होणे असा अर्थ अभिप्रेत आहे. यास पदवी पूर्व सेवा असेही म्हणता येईल.

या आंतरवासिता दरम्यान छात्राध्यापक हे रेग्युलर शिक्षका प्रमाणे कार्य करतील. आणि सर्व शालेय उपक्रमात सहभागी होतील. ज्यात नियोजन, अध्यापन, मूल्यमापन यांचा समावेश असेल. प्रशिक्षणार्थ्यांनी शाळेतील शिक्षक इतर कर्मचारी व विद्यार्थी यांच्याशी सुसंवाद साधने अपेक्षीत आहे.

१) आंतरवासिता कार्यक्रमाद्वारे प्रशिक्षणार्थ्या मध्ये व्यापक दृष्टीकोन व्यावसायीक क्षमता शिक्षकांची मनोभूमिका, संवेदनशिलता व कौशल्य यांचा विकास व्हावा.

२) शाळेतील विद्यार्थ्यांचा विविध गरजांच्या पूर्तीसाठी छात्राध्यापकाने सुसज्ज व्हावे.

३) छात्राध्यापक उच्च प्रार्थमिक आणि माध्यमिक या दोन स्तरावर अध्यापनात क्रियाशील असावा.

४) त्यांना शासकीय आणि खाजगी शाळांवर सुनियोजित पर्यवेक्षण आणि शिक्षकांच्या (मार्गदर्शकांचा) प्रत्याभरणासहित अध्यापनाची संधी उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

५) आंतरवासिता कार्य हे शाळेत किमान १५ आठवडे केले जावे.

६) यात प्राथमिक स्तरावर १ आठवडा रेग्युलर शिक्षकांच्या अध्यापनाचे वर्ग निरीक्षण करावे तसेच यात Peer Observation शिक्षण निरीक्षण आणि छात्राध्यापकांचा पाठाचे मार्गदर्शका कडुन (Faculty) निरीक्षण सुद्धा केले जावे.

७) या आंतरवासिता कार्या दरम्यान आणि अंत कार्यानंतर छात्राध्यापकाने अध्ययन अनुभवांचे संग्रहीकरण आणि परावर्तन करणे अवश्यक आहे.

८) म्हणुन आंतरवासिता कार्यनंतर अध्ययन अनुभवांच्या विविध पैलूंवर विमर्षी चिंतनात्मक लेखन करता यावे यासाठी आंतरवासिते दरम्यान चर्चा व सादरीकरणाला विशेष वेळ व महत्व द्यावे (Extended Space)

बी.एड. प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी आंतरवासिता उद्दिष्टे :

दि.   /   /   ते . दि.   /   /   या कालावधीत आयोजित केलेल्या छात्रसेवाकालाची उद्दिष्टे :

१) शिक्षण प्रक्रियेतील मानवी घटक उदा: मुख्याध्यापक, पर्यवाक, वर्ग शिक्षक, विषय शिक्षक, इ. च्या कार्याच्या प्रत्यक्ष कृतीतून ओळख परिचय करुन घेण्यास संधी उपलब्ध करुन देणे.

२) घटक नियोजन, दैनंदिन अध्यापन नियोजन, घटकांचे अध्यापन व त्या अनुषंगाने घटक चाचणी घेणे, उत्तरपत्रिका तपासणे, गुणपत्रक तयार करणे इ. कार्याची कृतीपर अनुभूती घेण्यास संधी उपलब्ध करुन देणे.

३) शालेय व्यवस्थापन या विषयातील शालेय वेळापत्रक व शिक्षक वेळापत्रक अशा विविध वेळापत्रकांचे नियोजन आयोजन व अंमलबजावणी करण्याची संधी देणे.

४) प्रार्थना, परिपाठ, मूल्यशिक्षणाच्या तासिकांचे आयोजन व कार्यवाही करण्याची संधी उपलब्ध करुन देणे.

५) विज्ञान प्रयोगाचे नियोजन, आयोजन व कार्यवाही करणे.

६) खेळ, कार्यानुभव, चित्रकला व हस्तकला इ. तासिका नियोजनपूर्वकरित्या घेण्याची संधी उपलब्ध करुन देणे.

७) समाजसेवेच्या तासिका, परिसर सुशोभन दृष्टीने कार्यक्रमाचे नियोजन, आयोजन व कार्यवाही करण्यास मदत करणे.

८) दोन तासांच्या सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे नियोजन, आयोजन व प्रत्यक्ष कार्यवाही करण्यास मदत करणे.

९) छात्राध्यापकात निर्णयक्षमता, उपक्रमशीलता निरीक्षणक्षमता, चिकित्सक वृत्ती, समयसूचकता इ. गुण विकसित होण्यासा मदत करणे.

१०) संपूर्ण उपक्रमाचे मूल्यमापन करुन अहवाल लेखनाची संधी देणे व त्यातून त्यांची संशोधन वृत्ते वाढीस लागण्यास मदत करणे.

११) शिक्षक प्रशिक्षण अभ्यासक्रमातील तात्विक विषयांचे प्रत्यक्ष शालेय कामकाजात उपयोजन करण्याची क्षमता वाढविणे.

१२) माध्यमिक शाळेतील दप्तर, प्रशासन, कार्यपध्दती यांची ओळख अनुभव देणे.

१३) शाळेतील अभ्यासपूरक अभ्यासांतर्गत विविध राबिविण्याची क्षमता निर्माण करणे.

१४) प्रत्यक्ष शालेय वातावरणाचा परिचय करुन देणे.

आंतरवासिता उपक्रमाचे फायदे :-

१) इंटर्नशिप कार्यक्रमामुळे छात्राध्यापकाला शाळेला पूर्णवेळ काम करण्याची संधी मिळते.

२) व्यावसायिक पूर्वतयारी प्रत्यक्ष अनुभूतीतून करण्याची संधी मिळते.

३) प्रात्यक्षिक कार्य व सैद्धांतिक माहिती या दोन्हीचा योग्य समन्वय साधला जातो.

४) इंटर्नशिप पूर्ण केल्यानंतर शिक्षकी व्यवसायात पदार्पण करतांना समर्थपणे विशेषरस घेवून कार्य करण्याची प्रेरणा मिळेते.

आंतरवासिता कार्य

कार्यक्रमाची रुपरेषा

आंतरवासिते दरम्यान खालील बाबींचा (activities) चा अंतर्भाव असावा.

१) पाठ (६ पाठ) (1 Credit)

पाठ हे शालेय विषय संदर्भात (School / Subject methology) असावेत आणि विविध स्तरावर अध्यापन करणे अपेक्षीत आहे.
(जसे उच्चप्राथमिक, माध्यमिक, उच्च माध्यमिक)

२) **मूल्यमापन नियोजन** (1 Credit)

छात्राध्यापकाने कोणत्याही एका अध्यापन पद्धतीशी संबंधीत घटकावर संविधान तक्त्याच्या मदतीने घटक चाचणीचे आयोजन करावे. निकाल घोषीत करावा. आणि साजेसे प्रत्याभरण करावे.

३) **शालेय दप्तराचा अभ्यास करणे** (1 Credit)

शालेय कागदपत्रे, नोंदी (**Record**) आणि ते जपणारी यंत्रणा त्यांचे जतन (**Maintenance**) व मूल्यमापन यांचा अभ्यास छात्राध्यापकाने करावा व त्याचा अहवाल तयार करावा.

४) **सहशालेय / सांस्कृतीक / वाङ.मयीन (Literary) उपक्रमाचे आयोजन** (2 Credit)

छात्राध्यापकाने किमान 02 सहशालेय / सांस्कृतिक / वाङ.मयीन उपक्रमांचे आयोजन करावे.

५) **छात्रशिक्षकांचे निरीक्षण**

छात्राध्यापकाने किमान १० सहाध्यांयींच्या पाठांचे निरीक्षण करावे आणि योग्य प्रत्याभरण / प्रतिसाद / **Feedback** द्यावा.

६) **इतर शालेय उपक्रम आणि कार्यक्रम** (1 Credit)

यात (मानसशास्त्रीय कसोटी) (**Testing**), पालक समाज संबंधीत उपक्रम, उपचारात्मक अध्यापन, खेळ, जनजागृती कार्यक्रम यांचा समावेश आहे. या पैकी कोणत्याही दोन **Activities** प्रत्येक विद्यार्थ्याने घेणे बंधन कारक आहे.

७) **शिक्षकांची मुलाखत आणि संवाद** (1 Credit)

वर्ग खोलीतील अध्ययन, अध्यापन, शिक्षकांचा व्यवसायीक विकास या क्षेत्रातील अनुभव या विषयावर किमान ०२ अनुभवी शिक्षकांची मूलाखत छात्राध्यापकाने घ्यावी.

छात्रशिक्षक सेवाकाल

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की,

श्री / श्रीमती ______________________________

यांनी आमच्या ______________________________

शाळेत दि. ______________ ते ______________ छात्रशिक्षक

सेवाकाला मध्ये नेमून दिलेली सर्व कामे यशस्वीरित्या पूर्ण केली आहेत. त्यांचे काम समाधानकारक आढळून आलेले आहे.

स्थळ :

दिनांक :

प्राचार्य

मुख्याध्यापक

(शाळेचा शिक्का)

गटमार्गदर्शक प्राध्यापक

१

२

विभाग प्रमुख

छात्र शिक्षक सेवाकाल

अध्यापन कार्याचे नियोजन

माध्यमिक शाळेतील वर्गावरील अध्यापन :

पाठ क्रमांक	दिनांक	तासिका	विषय	पाठ विषय / पाठ्यांश
१) २) ३) ४)				
५) ६) ७) ८)				
९) १०) ११) १२)				
१३) १४) १५) १६)				
१७) १८) १९) २०)				
२१) २२) २३) २४)				

इतर कार्याचे नियोजन

अ.क्र.	कार्याचे नांव	या कार्याचा		कार्याचे स्वरूप
		दिनांक	तासिका	
१)	गृहपाठ			
२)	विद्यार्थीवर्तन चिकित्सा			
३)	गळतीच्या समस्येचा अभ्यास			
४)	मुलांची प्रवेश पूर्व नोंदणी			
५)	समाज सेवा (शालेय)			
६)	सांस्कृतीक कार्यक्रम			
७)	वर्गाची हजेरी			
८)	स्पर्धा व क्रिडा आयोजन			
९)	परिपाठ			
१०)	वर्गशिक्षक या नात्याने इतर कामे			
११)	अन्य शालेय उपक्रम			

सुचना : १) वर्गाची हजेरी रोज घेतली पाहिजे.
२) वर्ग शिक्षक या नात्याने इतर कामामध्ये
३) दोन महत्वाची कामे केली पाहिजे
४) अन्य शालेय उपक्रमामध्ये दोन उपक्रम घेतले गेले पाहिजे.
५) पैकी एक सांस्कृतिक उपक्रम व क्रिडा स्पर्धेचे आयोजन केले पाहिजे.

माध्यमिक वर्ग - अध्यापन

शाळेचे नांव ______________________ दिनांक ______________

शाळेचे वेळ ____________ ते ____________ विद्यार्थ्यांची संख्या ____________

१) वर्ग सजावट -

साहित्य -

कृती -

२) प्रार्थना गीत - (वर्गाची प्रार्थना व तुम्ही घेणार असलेले अभिनव गीत खाली लिहा.)

प्रार्थना गीत

३) खेळ : (एक दोन वेळा घ्यावेत)

साहित्य -

खेळाची माहिती -

४) पाठ - (इतिहास, भुगोल, भाषा, गणित यापैकी दोन पाठ घ्यावेत. साहित्य, कृती, विद्यार्थी सहभाग शिक्षक सहभाग याचा स्पष्ट उल्लेख खाली द्यावा.)

अ) पाठ क्र. - १

४) पाठ क्रमांक - २

५) वर्गातील विद्यार्थ्याबद्दल तुमचे मत -

खालील माहिती जमा करा -

१) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक वर्गाच्या खोलीचा आकार -

२) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक वर्गासाठी साहित्य - (प्रत्येकी पाच साहित्य)

अ) खेळ -

ब) संगित -

क) चित्रकला -

ड) भाषा -

इ) विज्ञान -

फ) गणित -

ग) इतिहास, भूगोल -

३) संदर्भ पुस्तकाची नांवे मिळवा (कमीत कमी एक) -

१) गाण्यासाठी -

२) गोष्टीसाठी -

३) अध्यापन पद्धतीसाठी   १)   २)

४) माध्यमिक शाळेसाठी आवश्यक कागद पत्र, रजिस्टर यांची माहिती

५) शालेय साहित्य मिळणाऱ्या दुकानदाराचे पत्ते मिळवा यादी जोडा

पाठ क्रमांक -

पाठाचे संक्षिप्त टाचण

इयत्ता ____ तुकडी ____ दिनांक ____ तासिका क्रमांक ____

विषय ____ पाठ्यांश ____

पाठाची उद्दिष्ट्ये १) ____ २) ____

३) ____ ४) ____

शैक्षणिक साधने ____

वर्ग व विषय	पाठाची पायरी	पाठ्यांश पृथ :करण	शिक्षक / विद्यार्थी कृती

फलक लेखन -

प्राध्यापकाचा शेरा व स्वाक्षरी

पाठ क्रमांक -

पाठाचे संक्षिप्त टाचण

इयत्ता ________ तुकडी ________ दिनांक ________ तासिका क्रमांक ________

विषय ________ पाठ्यांश ________

पाठाची उद्दिष्ट्ये १) ________ २) ________

३) ________ ४) ________

शैक्षणिक साधने ________

वर्ग व विषय	पाठाची पायरी	पाठ्यांश पृथ :करण	शिक्षक / विद्यार्थी कृती

फलक लेखन -

प्राध्यापकाचा शेरा व स्वाक्षरी

पाठ निरीक्षण

पाठ घेणाऱ्या प्रशिक्षणार्थ्याचे नांव

विषय शाळा

वर्ग दिनांक

तासिका घटक / उपघटक

निरीक्षक प्राध्यापकाचे नाव

१) प्रस्तावना

२) प्रश्न

३) फलककार्य

४) शैक्षणिक साहित्य

५) विद्यार्थ्यांचे सहकार्य

६) उद्दिष्टाची पूर्तता

७) शिक्षकाचे व्यक्तिमत्व

८) सर्वसाधारण मत (मूल्यमापन)

९) उपयुक्त सूचना

पाठ घेणाऱ्याची स्वाक्षरी | पाठ निरीक्षक विद्यार्थ्यांची स्वाक्षरी | निरीक्षक प्राध्यापकाची स्वाक्षरी